

Petr Vavroušek (*14. 6. 1949 – †14. 2. 2015)

Petr Vavroušek vystudoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy obory indologie a klínopis (1967–1972). V roce 1972 nastupuje jako asistent na Katedru věd o zemích Asie a Afriky FF UK v Praze. O rok později získává titul PhDr. za rigorózní práci „Purūravas a Urvaši. Studie mýtu,“ (sr. 1974a). V letech 1974–1978 je interním vědeckým aspirantem na své domovské katedře. V roce 1978 se stává odborným asistentem tamtéž. V následujícím roce vyjíždí na tříměsíční stáž do Sekce asijských věd při Humboldtově univerzitě v Berlíně. Úspěšnou obhajobou disertační práce „Chetitská pronominální adverbia,“ dokončené v roce 1981 pod vedením prof. Vladimíra Součka (1981b) v roce 1982 završuje aspirantské studium a získává titul kandidát (filologických) věd (CSc.). V akademickém roce 1981–82 zahajuje sérii svých studijních pobytů v Ústavu jazykovědy vídeňské univerzity, kam se vrací ještě v letech 1987–88, 1994–95, 1995–96, 1996–97, vždy na jeden semestr. V roce 1988 je jmenován docentem klínopisu. V letech 1991–1994 a opět 2000–2003 zastává funkci proděkana FF UK, nejprve pro rozvoj, později pro ekonomiku a rozvoj. V letech 1991–2003 je členem vědecké rady FF UK, a 1999–2004 vědecké rady Fakulty humanitních studií ZČU v Plzni. Od roku 1992 byl členem projektu TITUS (Thesaurus Indogermanischer Text- und Sprachmaterialien) při frankfurtské univerzitě, s jehož zakladatelem Jostem Gippertem jej pojilo dlouhodobé přátelství. V letech 1994–2000 byl ředitelem Ústavu starého Předního východu a srovnávací jazykovědy, přičemž rozšíření o srovnávací jazykovědu byla jeho zásluha. Později se vyděluje vlastní Katedra srovnávací jazykovědy, koncentrující se na indoevropskou a semitskou srovnávací jazykovědu i filologii. Tím se plní Vavrouškův sen opět obnovit i v institucionální podobě tradice pražské diachronně orientované indoeuropeistiky (a semitistiky). Nerovný zápas s Parkinsonovou chorobou jej přivedl v roce 2012 do předčasného důchodu, 14. února 2015 chorobě podléhá.

Vavrouškův lingvistický zájem se dělil mezi epigrafické jazyky na bázi klínopisu, zejména hetitštinu (1979a, b, 1980a, 1981b, 1984a, 1989b, 1997a, c, 1998b, 2002a, 2008a), sanskrt v širším kontextu indické mytologie a dějin (1974a, 1975a, 1980b, 1981a, 1983a, b, 1984c, e, 1985a, 1987a, 1988a, b, 1999a, 2000a, 2001a), jazyky íránské v perspektivě náboženství a historie starověkého Íránu (1984b, 1997f, 1999b, 2001b, 2002a), a rekonstrukci indoevropského prajazyka a mytologie (1984d, 1997, 2004a, 2007a, b, 2009a). Z indoeuropeistických pozic je napsána i obsáhlá recenze „Českého etymologického slovníku,“ Jiřího Rejzka z roku 2001 (2003a). Vedle publikační aktivity by měly být vyzdvihnuty též Vavrouškovy schopnosti organizační. Jeho pracoviště bylo jeho zásluhou patrně první na humanitních fakultách českých vysokých škol, jež začalo systematicky využívat výpočetní techniku jak k digitalizaci, tak ke korpusové

lingvistice. Přes všechny výkyvy fakultního i ústavního rozpočtu dokázal opatřovat pro knihovnu Katedry srovnávací jazykovědy stále novou odbornou literaturu. Katedra samotná je jeho dítětem. K její zdárné existenci vchoval novou generaci indoeuropeistů a podařilo se mu i vzkřísit disciplínu v České republice dávno zesnulou – íranistiku. Úspěšný vědec a manažer v jedné osobě představuje vzácnou kombinaci. Přejme osiřelým kolegům, aby byli ve věčném souboji s byrokraty aspoň tak úspěšní jako otec-zakladatel jejich pracoviště, a současně si vydobyli pro svůj lingvistický výzkum více času než on.

Výběr z díla:

1974

- (a) Einige Bemerkungen zum Purūravas-Urvaši Mythos. *Archív orientální*. 42, s. 157–160.

1975

- (a) Sanskrtisté se sešli v Berlíně. *Nový Orient*. 30, s. 191–192.

1978

- (a) Konference o výzkumu orientálních jazyků. *Jazykovědné aktuality*. 15, s. 87–90.

1979

- (a) Zur Geschichte der Lösung des hethitischen Problems. *Archív orientální*. 47, s. 67–77.
 (b) Chetito-luvijské jazyky a indoeuropeistika. *Nový Orient*. 5, s. 150–157.
 (c) (překlad) KODUCHOV, V.I. *Obecná jazykověda*. Z ruského originálu přeložili Helena Vokurková, Hana Hyvnarová a Petr Vavroušek. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

1980

- (a) Zum hethitischen etymologischen Glossar. *Archív orientální*. 48, s. 357–360.
 (b) (překlad) ANTONOVOVÁ, K. A., BONGARD-LEVIN, G. M., КОТОВСКИЙ, G.G. eds. *Dějiny Indie: stručný přehled*. Z ruského originálu dopln. pro čes. vyd. přeložili, výběr z literatury a rejstřík sestavili Petr Vavroušek a Pavel Jandourek. Praha, Svoboda.

1981

- (a) Nový slovník sanskrtu z NDR. *Jazykovědné aktuality*. 18, s. 151–153.
 (b) *Chetitská pronominální adverbia*. Univerzita Karlova (Disertace).

1983

- (a) K nové gramatice védského jazyka. *Slovo a slovesnost*. 44, s. 326–329.
 (b) Filozofie starověké a středověké Indie. In: ČECHÁK, Vladimír a kol. *Co víte o starověké a středověké filozofii*. Praha: Horizont, s. 23–46.

1984

- (a) Letzte Beiträge zu heth. *Halwentu(wa)-, E.hilammar und E.arkiu-*. *Archív orientální*. 52, s. 190–193.

- (b) Nápis a reliéf krále Dareia I. v Bísutúnu. *Nový Orient*. 39, s. 47–50.
- (c) Dvakrát z NDR o starověké Indii. *Nový Orient*. 39, s. 223–224.
- (d) Indoevropština a Indoevropané. *Listy filologické*. 1988(3), s. 156–160.
- (e) (recenze) Mylius K., *Wörterbuch Sanskrit-Deutsch*. Leipzig 1980. *Archív orientální*. 50, s. 357–358.

1985

- (a) Sanskrit und Sprachstatistik. In: MORGENROTH, W., ed. *Sanskrit and the World Culture. Proceedings of the IVth Conference of International Association of Sanskrit Studies*. Berlin: Akademie Verlag, s. 319–325.

1987

- (a) Lexikální projekt třetího tisíciletí (An encyclopaedic dictionary of Sanskrit on historical principles). *Slovo a slovesnost*. 48, s. 168–171.
- (b) *Problemy języków Azji i Afryki. Materiały II Międzynarodowego Sympozium*. PILASZEWICZ, Stanislaw – TULISÓW, Jerzy et al., eds. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

1988

- (a) Zur quantitativen Analyse der Laute des Atharvaveda. *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft*. 49, s. 165–172
- (b) Zur Frage der relativen Frenquenz der Laute /l/ und /r/ im Rgveda. In: ARBEITMAN, Yoël L, ed. *A Linguistic Happening in Memory of Ben Schwartz. Studies in Anatolian, Italic and other Indo-European Languages*. Louvain-la-Neuve: Peeters, s. 589–596.
- (c) [+ OLIVERIUS, Jaroslav]. In memoriam Karel Petráček (1926–1987). *Archív orientální*. 56, s. 159–171; 257–266.
- (d) Zikvaza dalugajaz *vittaza chuišvanza *chadduleššanza eš (Vladimíru Součkovi k šedesátinám). *Nový Orient*. 43, s. 150–151.

1989

- (a) [+ SOUČEK, Vladimír, eds.]. *Šulmu. Papers on the Ancient Near East presented at International Conference of Socialist Countries*. Praha: Univerzita Karlova.
- (b) Bemerkungen zu den hethitischen Pronominal-adverbien. In: VAVROUŠEK, Petr – SOUČEK, Vladimír, eds. *Šulmu. Papers on the Ancient Near East presented at International Conference of Socialist Countries*. Praha: Univerzita Karlova, s. 337–348.

1994

- (a) *Indo-Iranian and Indo-European Studies. Memorial Volume of Otakar Klíma*. Edited by Petr Vavroušek. Praha: Enigma corporation.
- (b) [+ Gippert, Jost, eds.]. *Studia Iranica, Mesopotamica et Anatolica*. Bd. 1. Praha: Enigma corporation.

1997

- (a) Die Umschrift der hethitischen Texte im Computer. In: *Studia Iranica, Mesopotamica et Anatolica*. 2. Praha: Enigma corporation, s. 175–186.
- (b) Ugaritská lexikologie na rozcestí? In: *Chatreššar*. 1997. Ročenka Ústavu starého Předního východu FF UK. Praha: Enigma corporation, s. 23–29.
- (c) Digitalizace klínopisných tabulek. In: *Chatreššar*. 1997. Ročenka Ústavu starého Předního východu FF UK. Praha: Enigma corporation, s. 39–46.
- (d) [+ GIPPERT, Jost, eds.]. *Studia Iranica, Mesopotamica et Anatolica*. Bd. 2. Praha: Enigma corporation.
- (e) Na okraj Puhvelovy srovnávací mytologie s. 331–346; plus překlady ukázek textů z cheťštiny (s.40), védského jazyka (s. 68–70; 73; 78; 82) a z avestského jazyka (s. 119; 121; 130–131). In: PUHVEL Jaan. *Srovnávací mytologie*. Praha: Lidové noviny.
- (f) [+ kolektiv autorů]. *Starý Írán*. Duchovní prameny života. Stvoření světa ve starých mýtech a náboženstvích. Praha: Vyšehrad 1997, s. 151–157; 162–166; 176–177; 179.

1998

- (a) [+ GIPPERT, Jost, eds.]. *Studia Iranica, Mesopotamica et Anatolica*. Bd. 3. Praha: Enigma corporation.
- (b) Digitalisierung von Keilschrifttafeln. In: *Studia Iranica, Mesopotamica et Anatolica*. 3. Praha: Enigma corporation, s. 136–145.

1999

- (a) Poznámky k Atharvavédu 3.23. In: *Chatreššar*. 1998. Ročenka Ústavu starého Předního východu a srovnávací jazykovědy FF UK. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, s. 37–53.
- (b) Vojevůdci Dareia I. In: *Chatreššar*. 1999–2000. Ročenka Ústavu starého Předního východu a srovnávací jazykovědy FF UK. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, s. 31–46.

2000

- (a) *Védské hymny*. Z védského jazyka přeložil Oldřich Friš, Studii napsal Petr Vavroušek. Praha: DharmaGaia.

2001

- (a) Zaklínání AVŠ 4.4.1 a Eliadův „Mýtus věčného návratu„. In: *Chatreššar*. 1999–2000. Ročenka Ústavu starého Předního východu a srovnávací jazykovědy FF UK. Editor Petr Zemánek. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, s. 47–58.
- (b) [+ BĚLIČOVÁ, Milena]. Pozůstalost českého íránisty Otakara Klímy. In: *Chatreššar* 1999–2000. Ročenka Ústavu starého Předního východu a srovnávací jazykovědy FF UK. Praha: Filozofická fakulta, s. 81–96.

2002

- (a) Učení nejstaršího mazdaismu. In: *Chatreššar*. 2001. Ročenka Ústavu starého Předního

východu a srovnávací jazykovědy FF UK. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, s. 49–86.

- (b) [+ NOVÁKOVÁ, Nea]. *Výkopové deníky Bedřicha Hrozného* [e-book]. Praha: Ústav starého Předního východu a srovnávací jazykovědy Filozofické fakulty.

2003

- (a) *Miscellanea etymologica*. Na okraj nového etymologického slovníku. In: *Chatreššar*. 2002–2003. Ročenka Ústavu srovnávací jazykovědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, s. 115–127.
- (b) Poznámky ke Kaušikasútre. In: *Chatreššar*. 2002–2003. Ročenka Ústavu srovnávací jazykovědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, s. 129–156.

2004

- (a) Indoevropská etymologie a česká slovní zásoba. In: BLATNÁ, Renata – PETKEVIČ, Vladimír, red. *Jazyky a jazykověda. Sborník k 65. narozeninám prof. PhDr. Františka Čermáka, DrSc.* Praha: Filozofická fakulta, s. 403–413.

2007

- (a) *Glosář praindoevropštiny*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
- (b) *O rekonstrukci praindoevropštiny*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

2008

- (a) *Ad perpetuam rei memoriam. Památce Lubora Matouše (1908–2008)*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

2009

- (a) *Rekonstrukce? Rekonstrukce!* Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

LITERATURA

In Memoriam Petr Vavroušek [online]. [cit. 28.2.2015]. Dostupné z: <http://titus.uni-frankfurt.de/curric/necrolog.htm>

Petr Vavroušek [online]. [cit. 20.2.2015]. Dostupné z: <http://enlil.ff.cuni.cz/node/165>

Příspěvek vznikl pod záštitou grantu P406/12/0655 GAČR.

Václav Blažek

blazek@phil.muni.cz

Department of Linguistics and Baltic Studies

Faculty of Arts, Masaryk University

Arna Nováka 1, 602 00 Brno

Czech Republic